

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

(назва освітньої компоненти)

для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти (3,10 р.н.)

освітньої програми «Маркетинг»

(назва освітньої програми)

спеціальності «075 Маркетинг»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «07 Управління та адміністрування»

(шифр, назва галузі знань)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧ

ДЕРЕНСЬКА

Яна

Миколаївна

yezjf@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармації.

2. Адреса кафедри: Україна, м. Харків, 61140, вул. О. Невського, 18, Тел.: (+38057) 771-81-47.

3. Веб-сайт кафедри: <http://quality.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Деренська Яна Миколаївна

Канд. економ. наук, доцент, доц. ЗВО каф. управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – більше 20 років, досвід науково-педагогічної діяльності – понад 20 років. Викладає освітні компоненти: «Проектний аналіз»; «Економічний аналіз»; «Аналіз господарської діяльності організацій»; «Проектний менеджмент» (бакалаври); «Обґрунтування господарських рішень і управління ризиками»; «Управління проектами» (магістри) та ін. Наукові інтереси: аналіз інвестиційної діяльності фармацевтичних підприємств; управління проектами, програмами та проектним портфелем; належна практика проектного менеджменту у фармацевтичній галузі; теорія прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності.

5. Консультації: відбуваються згідно з розкладом онлайн, який розміщено на сайті кафедри управління та забезпечення якості у фармації за посиланням <https://quality.nuph.edu.ua/>.

6. Анотація освітньої компоненти: «Економічний аналіз» сприяє вмінню аналізувати ключові економічні показники, які характеризують різні аспекти діяльності організацій, обґрунтовувати вибір кращого варіанту управлінського рішення.

7. Мета викладання освітньої компоненти: Метою викладання є формування у здобувачів компетентностей щодо системного оцінювання діяльності підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.

10. Статус освітньої компоненти: Вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Економіка підприємства», «Статистика», «Економіка праці і соціально трудові відносини», «Фінанси».

12. Обсяг освітньої компоненти: 4 кредити ЄКТС 120 годин: 52 годин аудиторних занять, з них – 18 годин лекцій, 20 годин – практичних занять, 14 годин – семінарських занять; 68 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: проведення лекцій, практичних і семінарських занять.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Економічний аналіз.

Тема 1. Предмет та види економічного аналізу.

Економічний аналіз як галузь економічної науки. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Основні категорії економічного аналізу. Завдання економічного аналізу. Види та напрямки економічного аналізу

Тема 2. Метод та методика економічного аналізу.

Визначення методу. Класифікація методів економічного аналізу. Моделювання. Види моделей. Балансові зіставлення. Статистичні методи, які застосовуються в аналізі. Табличний метод. Прийоми групувань і вибірки. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи. Економіко-математичні методи, які застосовуються в економічному аналізі, їх класифікація. Лінійне й динамічне програмування, теорія масового обслуговування, сіткові графіки, транспортна задача. Особливості їх використання в аналізі господарської діяльності та сфери їхнього застосування.

Тема 3. Інформаційна база економічного аналізу.

Зміст і поняття інформації. Організація й контроль потоків інформаційного забезпечення виробництва. Характеристика й класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, яким повинна відповідати система обліку й звітності. Розробка й класифікація аналітичних задач. Створення автоматизованого банку даних для розв'язування аналітичних задач.

Тема 4. Організація та етапи економічного аналізу.

Поняття й загальні методологічні принципи організації аналізу. Форми та методи організації аналітичної роботи. Основні етапи й послідовність проведення аналізу господарської діяльності. Узагальнення, оцінка та письмове оформлення результатів аналізу. Формування пропозицій за результатами аналізу та контроль за їх реалізацією.

Тема 5. Аналіз виробництва та реалізації продукції.

Значення й завдання аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції. Інформаційна база аналізу. Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному й вартісному вираженні. Аналіз асортименту й структури випуску продукції. Аналіз якості продукції та робіт. Значення й завдання вивчення та оцінки попиту на продукцію та послуги підприємства, а також місткості ринку для обґрунтування плану виробництва й реалізації продукції. Оцінка обсягів і динаміки реалізації продукції та послуг. Аналіз виконання зобов'язань по поставках: обсяг, строки, асортимент, якість. Характеристика взаємозв'язків показників випуску, відвантаження й реалізації продукції. Аналіз і оцінка збуту окремих товарів.

Тема 6. Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.

Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз показників складу, структури й технічного стану основних засобів. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого обладнання. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами й ефективності їх використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів.

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Напрямки аналізу витрат на підприємстві за їх елементами та статтями калькуляції, за залежністю від обсягу виробництва й збуту продукції, за місцями виникнення витрат, за об'єктами калькуляції. Аналіз собівартості продукції за статтями витрат. Аналіз собівартості окремих виробів.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів і рентабельності.

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності організації. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні економічної ефективності роботи організації. Прибуток і його складові. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз факторів зміни прибутку від реалізації. Аналіз розподілу прибутку. Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви зростання.

Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства.

Взаємозв'язок фінансового стану організації й результатів її виробничої та збутової діяльності. Характеристика балансу як основного джерела інформації для оцінки фінансового стану організації: зміст, оцінка й аналітичне значення окремих статей балансу. Визначення платоспроможності підприємства за балансом та іншими джерелами інформації. Аналіз майна підприємства й джерел його покриття. Оцінка співвідношення основного й оборотного капіталу. Аналіз структури основних і оборотних активів. Аналіз матеріальних оборотних активів, виявлення надлишкових і непотрібних запасів, визначення шляхів їх скорочення. Аналіз дебіторської заборгованості: за обсягом, за складом, структурою й строками її виникнення (за даними аналітичного обліку). Склад і співвідношення власного та позичкового капіталу на конкретну дату й у динаміці. Оцінка впливу змін у структурі джерел коштів на фінансовий стан. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності. Аналіз оборотності обігових коштів і причин її зміни. Узагальнення результатів аналізу фінансового стану організації й визначення шляхів фінансового оздоровлення.

Семестровий залік

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, підготовка наукової доповіді (есе) тощо.

Контроль змістового модулю: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістового модулю: для допуску до контролю змістового модулю 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами 1-9.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних і семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 3-5 балів за тему за практичними заняттями та 2-3 бали за тему за семінарськими заняттями, підготовка наукової доповіді (есе) – 5-8 балів, змістовий модуль 1 – 10-20 балів.

Результати семестрового контролю у формі семестрової оцінки оцінюються за шкалою ECTS, 100-бальною та недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів
Модуль 1	
Змістовий модуль 1: Економічний аналіз. - оцінювання тем (1-9) (кожна тема практичного заняття оцінюється від 3 до 5 балів, кожна тема семінарського заняття оцінюється від 2 до 3 балів, підготовка наукової доповіді (есе) – 5-8 балів): робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, підготовка наукової доповіді (есе) тощо); - контроль змістового модуля 1 (оцінюється від 10 до 20 балів) складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач	100 (100 %)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо. Так, політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a1.1-38-018_polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-nfau-red.-03-2021.doc-zi-zminamy.pdf) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/pol-a2.2-10-182_polozhennja-pro-vidpracjuvannja-propushhenih-zanjat-ta-porjadok-likvidacii-akademichnoi-riznici-1.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf). Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2-38-050_polozhennia-pro-oskarzhennia-rezultativ-pidsumkovoho-kontroliu-znan-zdobuvachamy-vyshchoi-osvity-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-proporjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	1. Козирєва, О. В. Економічний аналіз. Теорія економічного аналізу: навч. посібн. для студентів економічних спеціальностей
-------------------------------	--

	<p>вищих навчальних закладів / О. В. Козирева, О. В. Посилкіна, Я. М. Деренська. – Х.: Вид-во НФаУ, 2017. – 142 с.</p> <p>2. Посилкіна, О. В. Економіка, планування та організація хіміко-фармацевтичного виробництва : підручник для студентів вищих навчальних закладів // О. В. Посилкіна, О. В. Доровський, Ю. С. Братішко, Я. М. Деренська, Р. В. Сагайдак-Нікітюк, К. С. Світлична, Г. В. Кубасова. – Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 472 с.</p> <p>3. Посилкіна, О. В. Аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Козирева, Я. М. Деренська. – Х. : НФаУ, 2019. – 398 с.</p>
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 384 с.</p> <p>2. Економічний аналіз : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с.</p> <p>3. Економічний аналіз: навч. посіб. / за ред. Волкової Н. А./ Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 310 с.</p> <p>4. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз: навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2017. – 156 с.</p> <p>5. Посилкіна, О. В. Управління та економіка якості на фармацевтичних підприємствах : навч. посіб. для вищих фарм. і мед. закл. / О. В. Посилкіна, К. С. Світлична. – Х. : НФаУ, 2018. – 144 с.</p> <p>6. Гладкова О. В., Деренська Я. М., Котлярова В. Г. Оцінка фінансової стабільності комунальних некомерційних підприємств - закладів охорони здоров'я. Ефективна економіка. 2020. № 12.</p> <p>7. Котлярова В. Г., Деренська Я. М., Гладкова О. В. Формування підходу до управління витратами промислового підприємства. <i>Бізнес Інформ</i>. 2020. №11. С. 198–204.</p> <p>8. Гладкова О. В., Братішко Ю. С., Деренська Я. М. Конкурентні переваги аптечних закладів та управління ними. <i>Економіка та суспільство</i>. 2022. № 35.</p> <p>9. Деренська Я. М. Оцінка ефективності діяльності підприємства. <i>Механізм регулювання економіки</i>. 2023. № 1 (99). С. 81–85.</p> <p>10. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В., Літвінова О. В., Деренська Я. М., Гладкова О. В., Зборовська Т. В., Лісна А. Г. Методичні підходи до оцінки залученості персоналу сфери охорони здоров'я. <i>Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"</i>. 2023. №5 (73), 1 т. С. 18-26.</p>
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://quality.nuph.edu.ua/.</p> <p>2. Студентська наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.nuph.edu.ua/</p> <p>3. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/</p>
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=1997

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: *Матеріально-технічне забезпечення:* персональні комп'ютери - 27 од.; мультимедіа проектор – 2 од.; екран мультимедійний – 2 од.; телевізор - 2 од.; Хегох – 1 од.; принтер - 2 од.; принтери - 2. *Програмне забезпечення:* програма Office Standard; програма для організації відеоконференцій ZOOM; модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище MOODLE; Онлайн платформа Miro.